

Jaarverslag secretariaat 2025

Ledenbestand

Zoals elk jaar beginnen we ook dit keer met de belangrijkste mensen van de heemkring en dat zijn natuurlijk de leden. Het totale ledental is in 2025 gestegen. Een groei van zes leden. Onderstaand staatje laat de ledenverdeling per plaats in onze gemeente zien.

	1-1-2025			31-12-2025			
	<u>leden</u>	<u>gezinsl.</u>	<u>totaal</u>	<u>leden</u>	<u>gezinsl.</u>	<u>totaal</u>	<u>verschil</u>
Gilze	206	56	262	207	55	262	0
Rijen	162	36	198	167	33	200	2
Molenschot	13	3	16	13	3	16	0
Hulten	6	1	7	8	1	9	2
Overige pl.	48	3	51	51	2	53	2
	<u>435</u>	<u>99</u>	<u>534</u>	<u>446</u>	<u>94</u>	<u>540</u>	<u>6</u>

Toevoeging aan bovenstaande:

- 30 nieuwe leden/gezinsleden
- 9 overledenen
- 15 beëindiging lidmaatschap

Vrijwilligers

Op de peildatum van 21 november registreerden we zevenenzestig vrijwilligers, verdeeld over vijftien werkgroepen, te weten: Bezorgers, Bibliotheek en Archief, Boekendistributie, Educatie, Kadasterkaarten, Facilitaire dienst, ICT, Genealogie, Redactie De Mulder, Tentoonstelling, Tuin en gebouw, Wiki, Archeologie, "Ut Taolgenootschap" en 'Kamp Rijen'.

Het bestuur bedankte de vrijwilligers op de vrijwilligersavond van 21 november jl. tijdens een gezellig samenzijn met een fotozoektocht door het gebouw, een hapje en een drankje. Bij vertrek was er nog een klein cadeautje voor eenieder. Er waren 33 vrijwilligers aanwezig.

Bestuur

Het bestuur kwam in 2025 tien keer bijeen voor een bestuursvergadering en kwam daarnaast in een kleinere samenstelling bijeen als dit noodzakelijk was.

44 leden bezochten de algemene ledenvergadering op 28 januari 2025.

Er is een paar maal per jaar contact met andere heemkringen in de omgeving.

Lezingen, etc.

In 2025 konden we weer tien lezingen organiseren. De door de heemkring verzorgde avonden werden gemiddeld door 25-35 leden bezocht. Deze hadden de volgende onderwerpen:

14 januari	Dialect
10 februari	Lezing 'Een Poolse bevrijder' door Jan Havermans
17 maart	Filmavond
25 maart	Lezing 'Onderneming in Oorlogstijd' door Hein Klemann i.s.m. GRIC in De Schakel 'Het economische leven in Brabant tijdens de bezetting en de nasleep, 1940-1945'
14 april	Genealogieavond voor leden

23 april	Lezing over Maarten van Rossum door Sander Wassing
13 mei	Lezing 'Het tuinpad van mijn vader' door Ineke Stroucken
16 september	Lezing Politiegeschiedenis door Tony Mouw
20 oktober	Openbare lezing in de Schakel door Professor Bijsterveld over Regionalisering
17 december	Lezing 'Tradities en rituelen' door Ineke Stoucken

Excursie Boomkwekerij Smits

Op 3 juni hebben dertig leden een bezoek mogen brengen aan Boomkwekerij Molenschot John Smits. Een zeer interessant bezoek, waar we veel van hebben opgestoken.

Jaarlijkse Excursie

Voor de jaarlijkse excursie op vrijdag 11 juli kozen we voor een bezoek aan het Vrijheidsmuseum in Groesbeek en een stadswandeling met gidsen door Nijmegen.

We zijn ontvangen met koffie en heerlijk appelgebak. Daarna hebben we een film bekeken en kregen we een rondleiding door bevlogen gidsen door het museum.

Na de lunch zijn we naar Nijmegen vertrokken. Daar stonden drie gidsen voor ons klaar voor de stadswandeling. Een mooie en gezellige dag met mooi weer!

Tuin/gebouw Heemkring

Na de winterperiode is de tuin nagezien en zijn enkele planten verplant, zodat we een mooiere indeling krijgen. De tuin heeft er deze zomer schitterend bij gelegen! Dat komt mede doordat vrijwilligers elke week druk bezig zijn met het onderhoud van de tuin.

De afhang en karkooi zijn bekeken op toegankelijkheid. De 'huiskamer jaren '60' is verder aangekleed en ingericht.

Naast de smidse is een overdekte ruimte gemaakt met gereedschappen voor het zaaien, maaien en dorsen.

Na de zomer is begonnen met een nieuwe kerststal. Deze wordt naast het gebouw geplaatst zodat de traditie van een kerststal met Kerstmis weer doorgaat.

Het volgende project wordt een plek om de kerststal droog op te kunnen bergen.

Facilitaire dienst

Als werkgroep zijn wij de gastvrouw en gastheer voor onze leden en bezoekers van de tentoonstelling, bij een lezing of voor een andere activiteit.

Daar hoort ook een kopje koffie of thee bij, maar zeker ook een praatje. Het is erg leuk om zoveel mensen te ontmoeten en hen het gevoel te geven dat zij welkom zijn.

Wij maken ieder jaar een rooster voor onze leden van de werkgroep. De werkgroep bestaat uit acht leden.

Ons gebouw vraagt om sfeervol en opgeruimd te zijn.

Wij zijn altijd op zoek naar nieuwe leden om onze werkgroep te versterken, want vele handen maken licht werk. Dit jaar zijn er wisselingen geweest binnen de groep, waaronder de interieurverzorgster en vrijwilligers.

Boekendistributie

Boekendistributie beheert en verkoopt de boeken die de heemkring uitgeeft. Dat gebeurt elke eerste zondag van de maand tijdens de tentoonstelling waar alle boeken te koop worden aangeboden. Daarnaast zijn onze boeken via de website te bestellen en ook via bol.com is een deel van onze boeken verkrijgbaar. Boekendistributie verzorgt de verzending en de financiële afwikkeling. Omdat er ook wel boeken terugkomen (b.v. uit nalatenschappen) zijn exemplaren die al lang zijn uitverkocht vaak toch nog beschikbaar. Ook de verkoop van Mulders (vrijwel alle nummers zijn nog te koop) regelt boekendistributie. Kortom voor alle vragen over boeken en Mulders kan men bij de boekendistributie terecht via de website of de email van de heemkring.

Documenten

De werkgroep is momenteel bezig met het samenvoegen van documenten van bijvoorbeeld verenigingen die in verschillende archiefdozen zitten. Hierdoor wordt het zoeken een stuk gemakkelijker gemaakt. Verder zijn er dit jaar door verschillende personen archiefstukken aangeboden die weer verwerkt werden om deze op de beeldbank zichtbaar te maken.

Voorwerpen, audio, video en bibliotheek

De aanwezige voorwerpen worden geïnventariseerd en opgeschoond. Dubbele exemplaren zijn verwijderd en relevante voorwerpen worden gefotografeerd. De foto's worden per onderwerp via Memorix op de beeldbank gezet zodat we een digitale toegang krijgen tot de voorwerpen die in het bezit zijn van de heemkring. Verder houdt de werkgroep zich bezig met het digitaliseren van video, audio, foto's en dia's. Nieuwe boeken worden beschreven in Memorix en daarna met de juiste code in de bibliotheek geplaatst.

Fotoarchief

Er is een grote hoeveelheid gescande foto's bekeken die in het verleden zijn blijven liggen. Deze zijn op relevantie beoordeeld, beschreven en op de beeldbank gezet. Verder worden de dubbele foto's die op de beeldbank staan zoveel mogelijk verwijderd, dit is een voortgaand proces omdat daar niet systematisch naar kan worden gezocht. Nieuwe aangeboden foto's worden beoordeeld, gescand en via Memorix op de beeldbank gezet. Er komen zeer regelmatig vragen binnen over ons fotomateriaal. Die vragen kunnen we meestal naar tevredenheid beantwoorden.

Genealogie

Elke eerste maandag van de maand (behalve juli en augustus) heeft de werkgroep Genealogie bijeenkomsten gehouden voor personen die geïnteresseerd waren in genealogie.

Tijdens deze avonden hebben we verschillende keren overleg gehad met elkaar. Ook zijn we een paar keer op een ander moment bij elkaar gekomen omdat het anders niet mogelijk was om te vergaderen op de maandagavond zelf.

Er komen regelmatig bidprentjes binnen, waaronder 485 nieuwe. In totaal hebben we er nu 23.488. Na de vakantie is ook geprobeerd om zitting te nemen op de eerste zondag van de maand tijdens de tentoonstelling, om aandacht te vragen en mensen enthousiast te maken met waar we mee bezig zijn.

Het aantal bezoekers bij de inloopavonden was dit jaar hoger dan in 2024. Mogelijk heeft de aanwezigheid van leden van de werkgroep in het heemgebouw tijdens de tentoonstellingsmiddagen hieraan bijgedragen.

In oktober zijn we gestart met een cursus van vier avonden voor mensen die graag meer willen weten over genealogie en hoe daarbij Aldfaer te gebruiken. De cursisten leren goed met het programma om te gaan, en om er uiteindelijk een mooie stamboom van te kunnen maken.

De groep deelnemers is bewust klein gehouden met vier personen, zodat er voldoende aandacht voor iedereen is. Er zijn positieve reacties gekomen vanuit de eerste groep cursisten. Een tweede cursus is in december van start gegaan.

De genealogie bestaat uit zeven personen. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van een lid van de werkgroep die is overleden.

Kadaster, Kaarten en Gebouwen.

De werkgroep Kadaster, Kaarten en Gebouwen heeft afgelopen jaar een twintigtal klantenvragen gekregen. Het uitzoeken en beantwoorden van deze vragen heeft behoorlijk wat tijd gekost. Tijd die we niet hebben kunnen spenderen aan het actualiseren van de website.

Van de gestelde doelen voor de exposure van onze werkgroep op de website, zijn de beknopte beschrijving van het doel van de werkgroep en een vrij algemene beschrijving van aanwezige bronnen binnen de Heemkring gerealiseerd.

Het derde gestelde doel, een beschrijving van het Kadasterproces zodat geïnteresseerden zelf aan de slag kunnen laat nog op zich wachten. Hiervoor zijn nog behoorlijk wat voorbereidende werkzaamheden noodzakelijk.

Er wordt nu onder andere gewerkt aan het inventariseren en inzichtelijk maken van de beschikbare data en het binnen het heemgebouw digitaal beschikbaar maken van de minuutplans en de kadastrale leggers zodat leden en/of klanten zelf onderzoek kunnen doen.

Wergroep archeologie

Dit jaar is de werkgroep archeologie niet actief geweest, wegens tijdsgebrek van onze archeoloog. Wel is bij de reconstructie van de Oude Rijksweg bij Hulten een oudere weg aan het licht gekomen. Het gaat om de kasseien van de voorganger, die een oorsprongsdatering moet hebben in de Franse tijd. De route is vermoedelijk nog ouder: onder de weg zijn karresporen gevonden, die duiden op een onverhard pad. In samenwerking met de provincie heeft de heemkring gezorgd voor een informatiebordje ter plekke.

Verder is aan de projectontwikkelaar van een woningbouwlocatie in het project 'Laarspad' advies gegeven over mogelijkheden om de archeologische historie van het gebied in het plan zichtbaar te maken.

Wergroep Dialect 'ut Taolgenòtschap'

De werkgroep heeft zich in 2025 hoofdzakelijk bezig gehouden met zichzelf te bekwamen en verbeteren in hun eigen kennis, gebruik, spreken en schrijven van het dialect in Brabant, maar vooral in het dialect van onze eigen gemeente Gilze en Rijen. Dit doen wij door onderlinge discussies over het dialect en de verschillen in onze vier kerkdorpen tijdens onze tweemaandelijksse bijeenkomsten. Maar ook heeft een afvaardiging van onze WD (werkgroep dialect) verschillende bijeenkomsten bijgewoond, die het dialect als hoofdonderwerp hadden, en de leden hebben daar initiatieven opgedaan om deze op plaatselijk niveau weer verder te ontwikkelen. Daarbij waren ook lezingen vanuit Erfgoed Brabant.

Met twee personen namen we deel aan de cursus 'Hoe spel ik mijn dialect' bij Erfgoed Brabant in 's-Hertogenbosch. Ook werd deelgenomen aan de digitale workshop, betrekking hebbende op de Brabanders en hun taal.

Ook is er in 2025 een bezoek gebracht aan de jaarlijkse Gij-dag: 'ge mag Gij zegge!' Dit om zelf op de hoogte te blijven op taal- en vooral op dialectniveau. Dit is een jaarlijks dialectenfestival, georganiseerd door Erfgoed Brabant in Goirle. Natuurlijk was onze WD daar in november ook weer aanwezig.

Op 14 januari 2025 heeft de werkgroep haar eerste presentatie gehouden over het dialect in onze gemeente. Deze lezing kende drie thema's: het theoretische deel over dialect, een quiz en een dictee in het Nederlands, waar de aanwezigen uitgenodigd werden om dit dictee in het dialect te gaan vertalen.

Voor het komende jaar is de werkgroep bezig om een dialectavond te gaan verzorgen in cabaretstijl, onderzoek te doen naar de overeenkomsten tussen de dialecten van Dongen, Rijen, Gilze, Alphen en Baarle Nassau die een logische verbinding hebben.

Wergroep Wiki Gilze en Rijen

Nadat we als schrijversteam Wiki Gilze en Rijen in 2024 het digitale project 'Geef elk oorlogsslachtoffer een gezicht' hadden gepresenteerd en een hoekje in de tentoonstelling ingericht, zijn we meteen aan de slag gegaan met een boek over deze 88 oorlogsslachtoffers uit onze gemeente. Van verschillende kanten was hierom gevraagd. En dat betekende website teksten herschrijven, uniformiteit nastreven maar tegelijkertijd recht doen aan het verhaal van ieder individueel slachtoffer en daarna het boek op een goede manier vormgeven. Het resultaat was de uitgave *'Wat is een oorlog wrede en hard – Oorlogsslachtoffers Gilze, Rijen, Hulten, Molenschot en hun verhalen'*. Op 27 oktober 2025 konden we in De Schakel het eerste exemplaar overhandigen aan burgemeester Derk Alsema. Vervolgens kregen al onze leden de mogelijkheid om het (gratis) boek in het heimerf in Gilze of de stationswachtruimte in Rijen op te halen en het overgrote deel van hen heeft daar gebruik van gemaakt.

Aan de bijeenkomst in De Schakel ging die 27^e oktober de onthulling van het nieuwe oorlogsmonument bij de klokkenstoel op het kerkhof in Gilze vooraf. De burgemeester onthulde

onder grote belangstelling, samen met vier nabestaanden, dit monument dat voor het eerst alle namen van de 88 slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog samenbrengt. Een mooi initiatief dat ook voortgekomen is uit ons project en in samenwerking met de gemeente tot stand is gebracht.

Intussen zijn we als schrijversteam alweer begonnen met de nieuwe rubriek 'Markante mensen', onze maandelijkse publicatie in Weekblad Gilze en Rijen. Een directe verwijzing naar de gelijknamige categorie op de Wiki Gilze en Rijen. Iedere maand halen we in deze rubriek een markante persoon uit Gilze, Rijen, Hulten of Molenschot voor het voetlicht. Om langzaam de verhalen achter inmiddels overleden dorpsgenoten vast te leggen. En tegelijkertijd recht te doen aan mensen die bijzonder waren op wat voor manier dan ook. Eenmaal beschreven, krijgen al die opmerkelijke dorpsgenoten een pagina op [https://wikimiddenbrabant.nl/Portaal:Gilze en Rijen](https://wikimiddenbrabant.nl/Portaal:Gilze_en_Rijen). Net als bij het project oorlogsslachtoffers vragen en krijgen we regelmatig input hiervoor van heemkringleden en inwoners uit de gemeente. Tijdens de open dag op 7 september kregen we al de eerste tips. Waarvoor dank!

Collaboratie en verzet

Al twee jaar doet een klein team onderzoek naar collaboratie en verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in Gilze en Rijen. Over de Tweede Wereldoorlog in onze gemeente is de afgelopen decennia al veel gepubliceerd. Over bovengenoemde thema's niet. De planning is om in april 2026 een boek hierover uit te geven.

Kamp Rijen

Al jaren zijn we bezig toestemming te krijgen van Defensie om een fysieke wandelroute te maken in het bosgebied van Kamp Rijen. In 2025 hebben we een definitieve afwijzing mogen ontvangen. We zijn nu aan het bekijken om de route via een digitale oplossing te maken. Wij gaan dit doen in samenwerking met de vereniging voor toerisme Grensland de Baronie.

Activiteiten:

Project: 80 jaar bevrijding

Heemkring Molenheide heeft bij de herdenking en viering van tachtig jaar vrijheid aan een groot aantal projecten haar bijdrage gegeven.

Bevrijdingslint

De billboards van het in 2019 ontwikkelde bevrijdingslint werden bij de viering van 80 jaar vrijheid weer ingezet. Nu werden de borden gedurende een paar maanden (maart tot en met mei) op centrale plekken in de vier kernen geplaatst.

Tentoonstelling

De tentoonstelling "Bevrijding en Wederopbouw" werd goed bezocht. Gemiddeld z'n veertig personen per zondag.

Diverse leerlingen van de basisscholen uit Rijen en Tilburg hebben de tentoonstelling bezocht. De leerlingen werden in twee groepen verdeeld. Onze vrijwilligers vertelden de leerlingen enthousiast over de tentoonstelling. Aan een andere groep leerlingen werd met een filmpje uitgelegd hoe je met morsegeluiden berichten kunt verzenden. Aan de hand van een schema met morse mochten de kinderen zelf een bericht ontcijferen. De tentoonstelling is ook door diverse organisaties bezocht.

Namens de tentoonstellingscommissie is een motivatie geschreven voor Ria en Kees voor de aanvraag van de speld van verdienste van het Brabants Heem. De aanvraag werd gehonoreerd.

De tentoonstellingscommissie is nu druk bezig met het voorbereiden van de nieuwe tentoonstelling 'Scholen in onze gemeente'. Ook bij deze tentoonstelling gaan we bekijken hoe we de scholen uit onze gemeente hierbij gaan betrekken.

Educatie

Door Heemkring Molenheide in samenwerking met Cultuurplaats zijn de basisscholen betrokken geweest bij de vertoning van de documentaire in de culturele centra. Ook bij de tentoonstelling is deze samenwerking voortgezet.

Klassen van de basisscholen zijn op bezoek geweest in het heemgebouw. Hier werd een tweeledig programma gepresenteerd: bezoek aan de tentoonstelling en een sessie voor het gebruik van morsesignalen. Deze techniek werd in de oorlog vaak het zenden van berichten gebruikt. Voor de kinderen is deze vorm van communicatie compleet nieuw. De kinderen kregen een opgave om de piepjes van de morsecode te ontcijferen en een woord te vormen. In 2025 bezochten 192 leerlingen de tentoonstelling.

Documentaire "Overleven in de schaduw van het vliegveld"

Voor de basisscholen werd een verkorte versie getoond.

Publicaties

In 2025 zijn onder meer de volgende onderwerpen in publicaties aan de orde geweest:

- Nieuws op de website
- Artikelen uit De Mulder
- Wiki Gilze en Rijen
- Dialectenwerkgroep 'Ut Taolgenootschap'
- Facebook, X (voormalig Twitter) en Instagram
- Tentoonstelling

Maandelijks staat er een artikel op een volle pagina in Weekblad Gilze en Rijen.

- april: 50^e editie "Collaboratie in Gilze en Rijen"
- september: Markante mensen, Bets Milani-Willemsen
- oktober: Markante mensen, Arnold Verster
- november: Markante mensen: Jacobus de Wit en Willem Dictus
- december: Markante mensen: Jan de Jong

Kwartaalblad De Mulder in 2025

Een indrukwekkende 'dikke' Mulder is nummer 172, de eerste uitgave van 2025. Walter de Vet dook in de geschiedenis van de Chaamse bossen en maakte er een uitgebreid verslag van. Vrijwel iedereen in de omgeving geniet met regelmaat van fiets- of wandeltochten in het bosgebied, een bekend terrein met een mooie geschiedenis.

In nummer 173 nam Peter de Groot de lezer mee naar 1970. 'Ze hadden lang haar, ze waren jong en een beetje rebels'. En dat schreef Dagblad De Stem in een artikel over de geschiedenis van soos The Chump in 2008. We lezen in het artikel in De Mulder hoe een kleine gezellige bijeenkomst in korte tijd uitgroeide tot een sociëteit die tot in de verre omtrek een grote naam kreeg.

Bijna dertig jaar was Jan de Vet lid van de redactie van De Mulder. Hij schreef meer dan driehonderd artikelen, altijd gebaseerd op gedegen onderzoek. Bij zijn overlijden in 2013 lagen er nog veel artikelen op de plank waar de redactie van De Mulder dankbaar gebruik van heeft gemaakt. Op verzoek van de familie zijn de nog resterende artikelen opgenomen in een speciale uitgave, nummer 174. In oktober is er geen uitgave van De Mulder verschenen. In plaats daarvan ontvingen de leden een boek met daarin de indrukwekkende verhalen van de 88 oorlogsslachtoffers in onze gemeente.

De redactie van De Mulder heeft drie keer vergaderd om artikelen te bespreken, ideeën voor nieuwe kopij uit te wisselen en de inhoud voor volgende nummers vast te stellen.

Nieuwsbrief

Er verschenen in 2025 in totaal dertien nieuwsbrieven. Die gingen naar 436 adressen voor leden en familieleden.

Nieuw is dat mensen(niet-leden) voor een halfjaar kunnen inschrijven voor de nieuwsbrief. Hiervoor liggen bij avonden en op de eerste zondagmiddag van de maand intekenformulieren. Afgelopen jaar zijn van deze inschrijvingen drie mensen lid geworden.

Website

Dit jaar heeft een complete restyling plaatsgevonden van onze website. De vorige website dateerde uit 2016. Met name voor de mobiele versie was een upgrade nodig. Momenteel worden alle teksten opnieuw bekeken en indien nodig gewijzigd.

Onze sponsors in 2025:

Provider voor de webhosting Ouweland ontwerp (creatieve vormgeving), Jumbo, Damen-De Kort-van Tuijl notarissen, Vexpro projectontwikkeling en Restaurant Stad Parijs maken De Mulder mede mogelijk. Rabobank Gilze sponsorde via de clubkascampagne onze heemkring.

In januari hebben we een donatie gekregen van de Buurtvereniging Alphense Baan.

Gilze en Rijen januari 2026,
Marian van Kessel en Jannie Faes
(secretariaat)